

500.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 5 kwietnia 1928 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o uporządkowaniu stanu prawnego w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Na podstawie art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zmianach w rozporządzeniu o uporządkowaniu stanu prawnego w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 259), ogłaszam tekst rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 października 1927 r. o uporządkowaniu stanu prawnego w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województw: poznańskiego, pomorskiego i śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 818), w brzmieniu obecnie obowiązującym, z uwzględnieniem zmian, wynikających z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 259).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Załącznik do rozp. Min. Wyzn.
Rel. i Ośw. Publ. z dnia 5 kwietnia
1928 r. (poz. 500).

**ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ**

z dnia 14 października 1927 r.

o uporządkowaniu stanu prawnego w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1.

Moc obowiązującą dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. o zmianach w organizacji gmin wyznaniowych żydowskich na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 175) oraz utrzymanych przez tenże dekret w mocy postanowień rozporządzenia z dnia 1 listopada 1916 r. o organizacji Żydowskiego Towarzystwa Religijnego — rozciąga się na województwa: krakowskie, lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie, oraz na województwa: poznańskie i pomorskie.

Art. 2.

Żydzi, mieszkańcy obszarów, określonych w art. 1 niniejszego rozporządzenia, tworzą z żydami, mieszkańcami b. Królestwa Kongresowego oraz obszarów, określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 października 1925 r. w sprawie utworzenia gmin wyznaniowych żydowskich (Dz. U. R. P. Nr. 114, poz. 807) i w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 marca 1927 r., również w sprawie utworzenia gmin wyznaniowych żydowskich (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 175) — jeden Związek Religijny, publiczno - prawny.

Art. 3.

Ukonstytuowanie gmin wyznaniowych żydowskich na zasadach przepisów niniejszego rozporządzenia na obszarach, wymienionych w art. 1, będzie dokonane najpóźniej w ciągu roku, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia.

Art. 4.

Przepisy dekretu Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. Nr. 14, poz. 175) wraz z utrzymaniami w mocy postanowieniami rozporządzenia z dnia 1 listopada 1916 r. obowiązywać będą na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, w brzmieniu, ustalonym w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

Art. 5.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje z dniem ogłoszenia. W miarę wprowadzania w życie, w myśl art. 3, powołanych w art. 1 przepisów, — ustawa z dnia 21 marca 1890 r. (Dz. u. p. austr. Nr. 57), §§ 35 — 59 ustawy z dnia 23 lipca 1847 r. (Zb. ust. prusk. str. 263) oraz wszelkie przepisy, wydane w przedmiotach, unormowanych rozporządzeniem niniejszem, tracą na obszarach województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego, tarnopolskiego, poznańskiego i pomorskiego moc obowiązującą.

Załącznik do rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 października 1927 r.

PRZEPISY O ORGANIZACJI GMIN WYZNANIOWYCH ŻYDOWSKICH NA OBSZARZE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z WYJĄTKIEM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.

Dział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Żydzi, mieszkańcy Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem województwa śląskiego, tworzą Związek Religijny, publiczno - prawny. Związek Re-

ligijny składa się z gmin. Na jego czele stoi Rada Religijna Gmin Żydowskich. Związek Religijny i poszczególne gminy mają prawa korporacyjne i prawo posiadania pieczęci.

Art. 2.

Gminę wyznaniową żydowską tworzą mieszkańcy żydzi bądź jednej gminy politycznej, o ile są dość liczni, aby ponosić ciężar utrzymania instytucji i funkcjonariuszów gminnych, bądź mieszkańcy żydzi kilku lub więcej gmin politycznych.

Naczelna władza nadzorczą może, po wysłuchaniu opinii Rady Religijnej, połączyć kilka gmin wyznaniowych w jedną, bądź podzielić jedną gminę wyznaniową na kilka terytorjalnie oddzielnych gmin wyznaniowych.

Gmina wyznaniowa żydowska, składająca się z jednej gminy politycznej, nie może być dzielona.

Zarządy gmin wyznaniowych żydowskich obowiązane są do prowadzenia stałego rejestru członków swych gmin.

Art. 3.

Żydowska gmina wyznaniowa winna zapewnić członkom gminy możliwość zaspakajania ich potrzeb religijnych. Kompetencję gminy stanowi zatem:

- a) organizowanie i utrzymanie rabinatu,
- b) zakładanie i utrzymywanie synagog, domów modlitwy, kąpiele rytualnych i cmentarzy,
- c) czuwanie nad religijnym wychowaniem młodzieży,
- d) troszczenie się o dostarczenie ludności żydowskiej koszerne mięsa,
- e) zarządzanie majątkiem gminnym i fundacjami, na rzecz gminy ustanowionemi, oraz wszelkimi urządzeniami i zakładami, do gminy należącemi.

Pozatem gmina wyznaniowa ma prawo, na zasadach ogólnych, z zastrzeżeniem praw i obowiązków Państwa i jego organów samorządnych, udzielania ubogim żydom pomocy dobroczynnej i zakładania w tym celu instytucji dobroczynnych.

Dział II.

Gminy mniejsze.

Art. 4.

Zarząd żydowskiej gminy wyznaniowej składa się z rabina gminy i ośmiu członków obieralnych.

Stanowisko członka zarządu jest honorowe i bezpłatne.

Art. 5.

Zarząd jest obierany przez powszechne, równe, tajne, bezpośrednie i proporcjonalne głosowanie na przeciąg lat czterech. Czynne prawo wyborcze jest zależne od następujących warunków:

- a) wyznanie żydowskie,
- b) wiek 25 lat skończonych,
- c) płeć męska,
- d) zamieszkanie w obrębie gminy żydowskiej bez przerwy przynajmniej rok jeden.

Prawo wyborcze ulega zawieszeniu na czas postępowania upadłościowego, utraty praw obywatelskich, ubezwłasnowolnienia, kary więziennej i korzystania z dobroczynności publicznej.

Art. 6.

Bierne prawo wyborcze jest zależne od warunków następujących, oprócz wymienionych w art. 5:

- obywatelstwa polskiego,
- skończonych lat 30,
- nieskazitelności obywatelskiej.

Art. 7.

Przeciwko wyborowi członka zarządu służy każdemu członkowi gminy, posiadającemu czynne prawo wyborcze, w razie pogwałcenia postanowień, zawartych w przepisach niniejszych, prawo wniesienia zażalenia do miejscowej władzy nadzorczej. Zażalenie winno być wniesione w ciągu 14-dniowego terminu prekluzyjnego. Termin prekluzyjny rozpoczyna się od dnia urzędowego opublikowania rezultatu wyborów. Na dezyjcie miejscowej władzy nadzorczej służy skarżącemu prawo wniesienia dalszego zażalenia w toku instancji. Zażalenie to powinno być wniesione w ciągu 14 dni, licząc od dnia doręczenia decyzji miejscowej władzy nadzorczej. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje ukonstytuowania się ciała wybranego.

Art. 8.

W każdej gminie winien być rabin, w miarę potrzeby i podrabin.

W gminach mniejszych rabini i podrabini obierani są przez powszechne, równe, tajne i bezpośrednie głosowanie zwyczajną większością głosów członków gminy, posiadających czynne prawo wyborcze.

Art. 9.

Zarząd obiera z pośród siebie przewodniczącego, który zwołuje zebrania i kieruje obradami zarządu. W razie przeszkody zastępuje go najstarszy z członków zarządu.

Wybór przewodniczącego następuje zwyczajną większością głosów. Przy równości głosów rozstrzyga los.

Uchwały zarządu zapadają zwyczajną większością głosów. Przy równości głosów wniosek uznaje się za odrzucony.

Art. 10.

Zarząd reprezentuje gminę we wszystkich stosunkach prawnych. Dokumenty, obowiązujące gminę, winny być podpisywane przez przewodniczącego lub jego zastępcę i dwóch członków zarządu oraz opatrzone pieczęcią gminy.

Art. 11.

Zarząd może dla spełnienia poszczególnych zadań utworzyć odpowiednie komisje, do których może również powołać osoby, nie należące do zarządu.

Przewodniczący zarządu gminy ma prawo uczestniczenia we wszystkich posiedzeniach komisji z głosem doradczym.

Art. 12.

Zarząd gminy układa budżet na każdy rok obrachunkowy i listę imienną członków gminy z oznaczeniem nałożonej na każdego z nich składki.

Art. 13.

Budżet i lista składek winny być dostępne w ciągu ośmiu dni dla członków gminy. O wyłożeniu budżetu i listy składek winny nastąpić obwieszczenia publiczne w odpowiedni sposób.

Dział III.

Gminy wielkie.

Art. 14.

Dla gmin wyznaniowych żydowskich, liczących przeszło 5000 mieszkańców żydów, naczelna władza nadzorcza może, zgodnie z artykułami 15 do 23, nakazać wprowadzenie specjalnej organizacji zarządu dla gmin wielkich.

Przepisy o gminach mniejszych stosują się odpowiednio do gmin wielkich.

Art. 15.

Gmina wielka jest zarządzana przez radę gminy wyznaniowej i przez zarząd.

Naczelna władza nadzorcza określi liczbę członków rady i członków zarządu dla poszczególnych gmin.

Zarząd gminy wielkiej składa się przynajmniej z ośmiu członków i rabina gminy.

Oprócz tego naczelna władza nadzorcza może powołać do zarządu gminy wielkiej jeszcze trzech członków, mających w swej gminie bierne prawo wyborcze.

Stanowiska członka rady i członka zarządu są honorowe i bezpłatne.

Art. 16.

Członkowie rady gminy wyznaniowej są wybierani przez członków gminy żydowskiej, mających czynne prawo wyborcze.

Wybory odbywają się na zasadach głosowania powszechnego, równego, tajnego, bezpośredniego i proporcjonalnego.

Art. 17.

Rada gminy wyznaniowej obiera zarząd na zasadach wyborów proporcjonalnych.

Art. 18.

Członkowie rady i członkowie zarządu gminy wielkiej są obierani na przeciąg lat czterech.

Art. 19.

Na wybór członków rady każdemu członkowi gminy, posiadającemu czynne prawo wyborcze, służy prawo wniesienia zażalenia, zgodnie z art. 7, na wybór zaś członków zarządu każdemu członkowi rady. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje ukonstytuowania się ciała wybranego.

Art. 20.

Rada gminy wyznaniowej i zarząd obierają swych przewodniczących i ich zastępców zwyczajną

większością głosów. Przy równości głosów rozstrzyga los. Wybór podlega zatwierdzeniu przez naczelną władzę nadzorczą. O ile wybrani po raz trzeci nie będą zatwierdzeni, naczelną władzą nadzorczą mianuje przewodniczących.

Art. 21.

Do rady gminy wyznaniowej należą następujące sprawy: 1) uchwalanie budżetu i jego zmian, 2) oznaczanie wysokości składek i sposobu ich poboru oraz oznaczanie opłat, 3) zaciąganie pożyczek, 4) zakładanie i urządzanie lub zasadnicza reforma zakładów gminnych, 5) zmiany w stanie majątku nieruchomości gminy, 6) wybór rabina gminnego i podrabinów, 7) szczególne sprawy, których opracowanie władza nadzorczą lub zarząd przekazuje radzie.

Uchwały rady w sprawach powyższych następują na mocy wniosków zarządu. Uchwały zapadają zwyczajną większością głosów. Przy równości głosów wniosek uznaje się za odrzucony. Rada gminy wyznaniowej ma prawo założenia protestu przeciwko działalności zarządu. O ile nie dochodzi do porozumienia pomiędzy zarządem a radą, rozstrzyga Rada Religijna. Członkowie zarządu biorą udział w posiedzeniach rady gminy wyznaniowej z głosem doradczym.

Art. 22.

Całkowite zarządzanie gminą należy do zarządu, o ile w poprzednim artykule czynności zarządzania nie są przekazane radzie gminy wyznaniowej.

Art. 23.

Rada Religijna ma prawo, z zezwolenia naczelnej władzy nadzorczej, podzielić wielkie gminy na kilka okręgów rabinicznych. Każdy okrąg rabiniczny winien mieć rabina, którego obiera rada gminy wyznaniowej zwyczajną większością głosów. Przeniesienie rabina do innego okręgu rabinicznego bez jego woli może nastąpić jedynie z zezwolenia Rady Religijnej.

Dział IV.

Rada Religijna.

Art. 24.

Rada Religijna wykonywa przysługujące Związkowi Religijnemu, jako całości, prawa korporacyjne i reprezentuje jego interesy wobec władz Państwa.

Rada Religijna ma nadzór nad Związkiem Religijnym i kieruje całą jego działalnością, nie krepując wolności sumienia poszczególnych osób, gmin i stowarzyszeń wyznaniowych.

Rada Religijna może podejmować urzędnia i zakładać instytucje wspólne dla wszystkich gmin lub dla gmin poszczególnych obszarów Państwa. Rada Religijna ma również prawo wspierania gmin finansowo słabych.

Art. 25.

Rada Religijna składa się z 34 świeckich członków Żydowskiego Związku Religijnego i z 17 rabinów. Kadencja Rady Religijnej trwa lat pięć.

Siedzibą Rady Religijnej jest stołeczne miasto Warszawa.

Art. 26.

Prócz członków, wchodzących w skład Rady Religijnej z wyboru, Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może do niej powołać ośmiu świeckich i czterech duchownych członków.

Członków Rady Religijnej z wyboru wybierają wyborcy gmin. Wyborców wybierają członkowie zarządów gmin mniejszych i członkowie rad gmin wielkich.

Wybory do Rady Religijnej odbywają się na zasadach głosowania tajnego i proporcjonalnego. Członkowie zarządów gmin każdego powiatu zbierają się dla wyboru wyborców do Rady Religijnej w odnośnym mieście powiatowem.

Na członków Rady Religijnej mogą być wybierane osoby, posiadające w swojej gminie bierne prawo wyborcze.

Stanowisko członka Rady Religijnej jest honorowe i bezpłatne. Członkom nie mogącym ponosić kosztów, związanych ze spełnianiem mandatu, mogą być przez odnośne gminy wyznaniowe zwracane koszty podróży oraz wypłacane diety.

Art. 27.

Rada Religijna obiera swego prezesa i jego zastępcę zwyczajną większością głosów; w razie równości głosów, rozstrzyga los. Obydwaj podlegają zatwierdzeniu przez naczelną władzę nadzorczą. O ile po raz trzeci nie zostaną zatwierdzeni, prezesa i jego zastępcę mianuje naczelną władzą nadzorczą.

Art. 28.

Co do reprezentacji Rady Religijnej i tworzenia komisji stosują się odpowiednio artykuły 10 i 11.

Art. 29.

Przeciwko wyborowi członków Rady Religijnej służy każdemu wyborcy, w razie pogwałcenia postanowień, zawartych w przepisach niniejszych, prawo wniesienia zażalenia do naczelnej władzy nadzorczej w ciągu 14-dniowego terminu prekluzyjnego. Termin ten rozpoczyna się od dnia urzędowego opublikowania rezultatu wyborów. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje ukonstytuowania się ciała wybranego.

Art. 30.

Rada Religijna układa budżet na każdy rok obrachunkowy i określa, jakie składki mają być wnoszone na jej rzecz przez oddzielne gminy.

Art. 31.

Rada Religijna obiera z pośród siebie wydział wykonawczy dla spraw bieżących. Rada Religijna może przekazać wydziałowi wykonawczemu poszczególne zakresy pracy do samodzielnego załatwienia.

Rada Religijna uchwała regulamin obrad i pracy zarówno dla siebie jak i dla rad i zarządów gmin. Regulamin winien uzyskać zatwierdzenie naczelnej władzy nadzorczej.

Prezes Rady Religijnej jest jednocześnie przewodniczącym wydziału wykonawczego.

Dział V.

Stowarzyszenia wyznaniowe.

Art. 32.

W obrębie każdej gminy wielkiej mogą się tworzyć stowarzyszenia wyznaniowe w celu urządzenia i utrzymywania synagog i innych urządzeń religijnych. Utworzenie stowarzyszenia wyznaniowego wymaga zezwolenia naczelnej władzy nadzorczej. Stowarzyszenie wyznaniowe wciągnięte być winno do rejestru Rady Religijnej, przez co uzyskuje prawa korporacyjne.

Stowarzyszenie wyznaniowe winno posiadać i utrzymywać własny cmentarz.

Członek gminy wielkiej, chcący wstąpić do stowarzyszenia wyznaniowego, winien o tem zawiadomić zarząd gminy wielkiej.

Stowarzyszenie wyznaniowe obowiązane jest prowadzić rejestr swych członków i podawać go do wiadomości zarządowi gminy wielkiej przynajmniej raz w ciągu roku.

Członkowie stowarzyszenia wyznaniowego, zwolnieni od płacenia składek na rzecz gminy wielkiej (art. 36), nie posiadają ani czynnego, ani biernego prawa wyborczego przy wyborach organów zarządu gminy wielkiej.

Art. 33.

Naczelna władza nadzorcza może, po wysłuchaniu Rady Religijnej, zażądać, aby stowarzyszenia, utrzymujące domy modlitwy, organizowały się jako stowarzyszenia wyznaniowe, według przepisów niniejszych.

Art. 34.

Stowarzyszenia wyznaniowe obierają jednego rabiną i czterech członków zarządu, którzy razem stanowią zarząd stowarzyszenia. Bliższe przepisy, dotyczące się wyborów, kadencji wyborczej członków zarządu i rabiną oraz stosunku prawnego rabiną do stowarzyszenia wyznaniowego, określa statut stowarzyszenia wyznaniowego.

Art. 35.

Zarząd stowarzyszenia wyznaniowego układa budżet na każdy rok obrachunkowy. Budżet ten powinien być przedstawiony do sprawdzenia przed początkiem roku obrachunkowego zarządowi wielkiej gminy, w obrębie której stowarzyszenie się znajduje.

Art. 36.

Naczelna władza nadzorcza może, po wysłuchaniu Rady Religijnej, postanowić, aby członkowie stowarzyszeń wyznaniowych zostali odpowiednio zwolnieni od płacenia składki gminnej, jeżeli urządzenia stowarzyszenia wyznaniowego zastępują brakujące albo niedostateczne urządzenia gminne, lub jeżeli wymaganie od członków stowarzyszenia wyznaniowego, żeby korzystali z urządzeń gminnych, byłoby niesłuszne, zwłaszcza sprzeciwiałoby się wolności ich sumienia.

Dział VI.

Rabini i inni funkcjonariusze gminni.

Art. 37.

Rada Religijna gmin żydowskich ustanawia w statucie zasady obowiązujące dla dopuszczenia do sprawowania urzędu rabiną i podrabiną. Statut ten winien być zatwierdzony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Niezależnie od określonych w statucie wymagań, do sprawowania urzędu rabiną i podrabiną mogą być dopuszczane osoby, mające do tego zdolność według zaświadczenia kolegium rabinów, uznanego przez Radę Religijną.

Rabin i podrabin winni znać język polski w słowie i piśmie oraz posiadać obywatelstwo polskie.

Art. 38.

Rada Religijna prowadzi listę kandydatów, którzy mogą być dopuszczeni do sprawowania urzędu rabiną i podrabiną.

Art. 39.

Rabin i podrabin powinni przez wzorowy tryb życia przy pełnieniu swych czynności i poza niemi okazać się godnymi szacunku, jakiego wymaga ich urząd. Zakazuje się rabinowi i podrabinowi prowadzić interesy handlowe lub brać w nich udział.

Art. 40.

Działalność rabiną i podrabiną może być spełniana jedynie przez rabinów i podrabinów danych gmin i stowarzyszeń wyznaniowych.

Na wyjątki może zezwolić Rada Religijna.

Art. 41.

Rada Religijna wydaje dla rabinów i podrabinów przepisy, dotyczące ich urzędowania i regulamin dyscyplinarny, jako też przepisy o ich pensji, emeryturze i zabezpieczeniu pozostałych po nich wdów i sierot.

Przepisy te podlegają zatwierdzeniu naczelnej władzy nadzorczej.

Art. 42.

Kaznodzieje z wykształceniem rabinicznym, uznanem przez Radę Religijną, uważani są za rabinów, w myśl przepisów niniejszych.

Art. 43.

Wybór rabiną i podrabiną podlega zatwierdzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, na przedstawienie Rady Religijnej.

Art. 44.

Stanowisko rabiną i podrabiną gminy jest dożywotnie. Zwolnienie z urzędu przez naczelną władzę nadzorczą może nastąpić jedynie na wniosek Rady Religijnej, zgodnie z przepisami regulaminu dyscyplinarnego: 1) gdy rabin lub podrabin jest niezdolny do pełnienia obowiązków swego urzędu, nie naruszając tem praw jego do emerytury; 2) gdy ra-

bin lub podrabin popełnia czyn, sprzeciwiający się godności lub obowiązkom jego stanu.

Art. 45.

Rada Religijna wydaje dla funkcjonariuszów wyznaniowych oraz dla pracowników administracyjnych przepisy, dotyczące ich czynności i regulamin dyscyplinarny, jako też przepisy o ich pensji, emeryturze i zabezpieczeniu pozostałych po nich wdów i sierot.

Przepisy te podlegają zatwierdzeniu naczelnej władzy nadzorczej.

Art. 46.

Rabin gminy, z zastrzeżeniem podziału wielkiej gminy na okręgi rabiniczne, ma nadzór nad urządzeniami religijnymi, nauczycielami religii w szkołach wyznaniowych żydowskich, rzezakami rytualnymi i innymi funkcjonariuszami wyznaniowymi w obrębie swej gminy. Rabin ma wyłączne prawo udzielania ślubów i rozwodów w obrębie swojej gminy, z zastrzeżeniem praw rabinów stowarzyszeń wyznaniowych (art. 47).

Rabin ma obowiązek wygłaszania kazań w soboty i święta. Rytualne zarzycanie może być wykonywane jedynie przez osoby pisemnie do tego upoważnione przez rabina gminnego.

Art. 47.

Nadzór nad urządzeniami religijnymi i nad funkcjonariuszami wyznaniowymi stowarzyszenia wyznaniowego pełni rabin stowarzyszenia wyznaniowego (art. 34). To samo dotyczy nadzoru nad szkołami religijnymi, urządzanymi przez stowarzyszenie wyznaniowe, z zastrzeżeniem praw władzy państwowej jako też udzielania upoważnień oraz nadzorowania rzezaków stowarzyszenia wyznaniowego. Rabin stowarzyszenia wyznaniowego ma prawo udzielania ślubów i rozwodów, w których stronami są członkowie jego stowarzyszenia lub ich dzieci. Przepisy o aktach stanu cywilnego nie ulegają przez to zmianie.

Dział VII.

Gospodarka finansowa.

Art. 48.

Gminy wyznaniowe mogą na pokrycie swych potrzeb jak również na pokrycie potrzeb Rady Religijnej (art. 30), o ile one nie mogą być zaspokojone z dochodu z majątku gminy, zwłaszcza z zakładów fundacyj i specjalnych zapisów, pobierać od członków Żydowskiego Związku Religijnego przymusowe składki i opłaty.

Uchwały gmin w przedmiocie budżetu, ustanowienia składek i opłat oraz sposobu ich poboru, wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, wydane w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Skarbu, określi bliżej uprawnienia władz administracyjnych w tej mierze oraz środki prawne, przysługujące gminom przeciwko odmownej decyzji władzy, uprawnionej do za-

twierdzenia rzeczonych uchwał. Rozporządzenie to oznaczy również władze, powołane do ściągnięcia zaległych składek i opłat.

Dotychczasowe przepisy o maksymalnej wysokości składek i o uwolnieniu od składek członków zarządów gmin zostają uchylone.

Art. 49.

Stowarzyszenia wyznaniowe pobierają składki od swoich członków na mocy obopólnego porozumienia. Zobowiązania do płacenia tych składek regulują się przepisami prawa cywilnego.

Dział VIII.

Władza nadzorcza.

Art. 50.

Naczelną władzą nadzorczą nad organami zarządu gmin wyznaniowych żydowskich jest Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Miejscową władzą nadzorczą dla poszczególnych gmin jest władza administracji ogólnej I instancji.

Art. 51.

Bliższe przepisy, tyżące się wyborów na mocy przepisów niniejszych, wydaje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 52.

Właściwemi władzami dla rozstrzygnięcia zażaleń na decyzje, zarządzenia i działalność organów zarządu Żydowskiego Związku Religijnego (zarządy gmin, rady gmin wyznaniowych, Rada Religijna), są, z zastrzeżeniem postanowień artykułów 7, 13, 19, 29, 43 i 48 przepisów niniejszych, organa zarządu Związku, kolejno wyższe.

Każde zażalenie powinno być podane pisemnie i umotywowane. Wniesienie zażalenia nie ma skutków wstrzymujących. Instancja odwoławcza może, przez tymczasowe rozporządzenie, odroczyć wykonanie zaskarżonej decyzji. Rozstrzygnięcie zażaleń powinno być pisemne.

Art. 53.

Wykonanie przepisów niniejszych powierza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, który w tym celu wydaje niezbędne przepisy wykonawcze.

Dział IX.

Przepisy przechodnie.

Art. 54.

Do chwili wyboru Rady Religijnej, czynności jej sprawuje naczelna władza nadzorcza.

Art. 55.

Rada Religijna rozstrzyga, w jakim stopniu udzielone przed wydaniem przepisów niniejszych

świadczenia o uzdolnieniu do pełnienia czynności rabina i podrabina i udzielenia tytułu rabina i podrabina uprawniają do korzystania z art. 37.

Ustęp 3 art. 37 nie dotyczy osób, które przed wydaniem przepisów niniejszych sprawowały czynności rabinów i podrabinów.